

РОЗДІЛ II

ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДОРΟΣЛИХ

УДК 374:37.013

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(26\).2024.72-80](https://doi.org/10.35387/od.2(26).2024.72-80)

САМОРОЗВИТОК ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Бондар Віталій Юрійович –
здобувач третього (освітньо-
наукового) рівня вищої освіти
Інституту педагогічної освіти і
освіти дорослих імені Івана
Зязюна НАПН України

Bondar Vitalii – PhD Student at
the Ivan Ziaziun Institute of
Pedagogical and Adult Education
of the NAES of Ukraine

ORCID iD: <http://orcid.org/0009-0002-5913-9034>

E-mail: bondarvitalii0207@gmail.com

Анотація. У статті проаналізовано можливості неформальної освіти щодо надання освітніх послуг фахівцям з фізичної культури і спорту – вчителям фізичної культури, спортсменам, тренерам, які в умовах сучасної цивілізаційної трансформації, викликаних війною, шукають відповідні способи гармонізації духовних і фізичних сил, формування загальнолюдських цінностей, фізичного і психічного здоров'я, світосприйняття, нові ціннісно-сміслові орієнтири. Виявлено, що серед напрямів саморозвитку фахівців з фізичної культури і спорту є можливості залучення їх до фізичної і психологічної реабілітації в реабілітаційних центрах, спеціалізованих школах, громадських організаціях, на підприємствах. Така робота вимагатиме від фахівців фізичної культури створення спеціальних програм, у тому числі й для осіб із особливими потребами. Це актуалізує розроблення програм саморозвитку, оволодіння методами роботи й індивідуальними підходами до кожного з учасників інклюзивного освітнього процесу. Важливим і широко розповсюдженим видом професійного саморозвитку є професійне стажування, онлайн курси, розраховані на вчителів фізичної культури різних рівнів підготовки. Особлива увага приділяється ролі спортивного підприємництва і значенню цієї діяльності для фахівців, які завершують свою спортивну кар'єру. З'ясовано, що спортивне підприємництво – це не тільки стратегічна, але й творча діяльність. Діяльність суб'єкта спортивного підприємництва є засобом забезпечення соціального визнання й підвищення ділової репутації як підприємця та фокусується на забезпеченні успішної самореалізації. Доведено, що неформальна освіта є ключовим інструментом для перекваліфікації фахівців з фізичної

культури і спорту, що відкриває широкі можливості для розвитку підприємницьких навичок через: онлайн-курси; нетворкінги на конференціях, форумах, інших заходах; тематичні тренінги; менторство досвідчених підприємців тощо. Таке навчання в умовах неформальної освіти сприяє розвитку стратегічного мислення, удосконаленню комунікативних, лідерських та інших якостей фахівців для започаткування власних бізнес-проектів тощо.

Ключові слова: неформальна освіта; саморозвиток; фахівці з фізичної культури і спорту; підприємництво; онлайн курси.

Bondar Vitalii

SELF-DEVELOPMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS SPECIALISTS UNDER CONDITIONS OF NON-FORMAL EDUCATION

Abstract. The author analyzes the possibilities of non-formal education in providing educational services to specialists in physical culture and sports - physical culture teachers, athletes, coaches, who, under the conditions of modern civilizational transformation caused by war, are looking for appropriate ways to harmonize spiritual and physical forces, to form universal human values, physical and mental health, worldview, new value and meaning orientations. It was revealed that among the areas of self-development of physical culture and sports specialists there are opportunities to involve them in physical and psychological rehabilitation in rehabilitation centers, specialized schools, public organizations, and enterprises. Such work will require physical education teachers to create special programs not only for working with students and people with special needs. This requires the creation of self-development programs, mastering work methods and individual approaches to each of the participants in such an educational process. An important and widespread type of professional self-development is professional training, online courses designed for physical education teachers of various levels of training. Special attention is paid to the role of sports entrepreneurship and the importance of this activity for the professionals who are finishing their sports career. It was found that sports entrepreneurship is not only a strategic, but also a creative activity. The subject of sports entrepreneurship is excited by the process of gaining independence and self-realization. This activity is also a means of ensuring social recognition of the individual and increasing his business reputation as an entrepreneur. It has been proven that non-formal education is a key tool for retraining physical education and sports professionals, which opens up wide opportunities for the development of entrepreneurial skills through: online courses; networking at conferences, forums, and other events; thematic trainings; mentoring by experienced entrepreneurs, etc. Such training in non-formal education contributes to the development of strategic thinking, improvement of communication, leadership and other qualities of physical education and sports professionals to start their own business projects, etc.

Key words: *non-formal education; self-development; specialists in physical culture and sports; entrepreneurship; online courses.*

Постановка проблеми, її актуальність. Зміцнення здоров'я, підтримка здорового способу життя є актуалітетом розвитку суспільства. Сучасні трансформації, викликані умовами воєнного стану, супроводжуються змінами у способі життя людини, її світосприйнятті та ціннісно-смислових орієнтирах, потребах і вподобаннях. Нині спостерігаються тенденції, пов'язані зі зниженням рівня фізичної культури, погіршенням здоров'я населення, що має негативний вплив на показники людського капіталу, економіки, обороноздатності держави тощо. Водночас зростає потреба у вихованні фізично розвинених громадян України, розвитку їх фізичної культури – складової загальної культури особистості. Фізична культура і спорт є невід'ємними складниками освіти для всіх поколінь. Їхня важливість полягає у сприянні гармонізації духовних і фізичних сил, зміцненню фізичного й психічного здоров'я, формуванню загальнолюдських цінностей тощо.

Викладене вище актуалізує посилення вимог до фахівців фізичної культури і спорту, які відіграють ключову роль у розвитку фізичних можливостей людини, сприяють популяризації здорового способу життя тощо. В умовах повномасштабної війни росії проти України на цих фахівців покладається й особлива відповідальність щодо створення нового формату підготовки та проведення занять з навчальних дисциплін «Фізична культура», «Захист України» у закладах загальної середньої освіти.

Наголосимо, що актуальність професійного розвитку й саморозвитку цільової групи зумовлено запитами щодо підвищення якості освіти, необхідності адаптації до змін, удосконалення професійних компетенцій, збереження здоров'я та посилення мотивації щодо розвитку культури активного довголіття, формування здорового способу життя населення, особливо молоді тощо. Цілком логічним є те, що зростання затребуваності послуг у сфері фізичної культури і спорту активізує запити громадян щодо їх якості, що увиразнює потребу у професійному вдосконаленні фахівців фізичної культури і спорту в умовах як формальної, так і неформальної освіти. Водночас саме неформальна освіта характеризується гнучкістю, що сприяє забезпеченню оптимальних умов для особистісно-професійного зростання й саморозвитку фахівців, розвитку довготривалої кар'єрної стійкості, формуванню адаптивності як у сталих умовах, так і в умовах нестабільностей й невизначеності.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Вагомими є здобутки українських вчених у сфері професійної підготовки фахівців з фізичної культури і спорту, а саме: концептуалізації відповідних підходів (Е. Вільчковський, М. Носко, Л. Рибалко, Л. Сущенко, Б. Шиян та ін.), обґрунтуванні дидактичних, організаційно-педагогічних основ освітнього процесу (Л. Азаренкова, Н. Борејко, М. Василенко, Ю. Долинний,

А. Домашенко, А. Жиденко, Г. Іваннікова, В. Паперник, О. Тимошенко, О. Юшко та ін.). набули поширення й дослідження у сфері професіоналізації фахівців з фізичної культури і спорту, удосконалення їх професійних компетентностей (В. Артеменко, Н. Башавець, Б. Кіндзер, А. Молдаван, Ю. Таймасов та ін.). Здійснений аналіз джерел з досліджуваної проблеми показав недостатність уваги до висвітлення питань, пов'язаних із впливом неформальної освіти на формування й подальше вдосконалення професійної компетентності цільової групи фахівців, що зумовило вибір теми публікації.

Мета статті полягає у висвітленні можливостей неформальної освіти для саморозвитку фахівців з фізичного виховання і спорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійний розвиток і саморозвиток фахівців з фізичного виховання та спорту є ключовими факторами підтримки високого рівня їх професіоналізму, розвитку професійної мотивації, забезпечення успішності діяльності тощо. Неформальна освіта є важливим ресурсом для професійного зростання фахівців означеної цільової групи. Використання ресурсів неформальної освіти, а також самоосвіта допомагають бути конкурентоспроможними, адаптуватися до змін у сфері спорту й освіти, впроваджувати інновації тощо.

Як відомо, неформальна освіта дорослих є «... додатковою та/або альтернативною формою навчання щодо формальної освіти у системі освіти впродовж усього життя» (Аніщенко, 2019), що уможливорює забезпечення оптимальних умов для творчого особистісного розвитку (Лук'янова, 2011, с. 328), створення більш доступних умов для ціложиттєвого навчання для всіх категорій зацікавлених осіб (Blid, 2000). В. Андрущенко наголошує на тому, що поширення неформальної освіти як складника освіти дорослих, освіти впродовж життя є цілком закономірним явищем. При цьому важливого значення набуває відповідальність за власну освіту та культурний розвиток, які особистість цілком і повністю «бере на себе» (Андрущенко, 2013, с. 5).

В Україні неформальну освіту здобувають у навчальних і просвітницьких центрах, громадських об'єднаннях і спілках, народних університетах, студіях, гуртках, інших закладах (Аніщенко, Лук'янова, Прийма, 2017, с. 4). Як свідчить аналіз джерельної бази дослідження, «неформальна освіта реалізується через заплановані з точки зору цілей і часу навчання заходи та програми, спрямовані на професійну підготовку, підвищення рівня грамотності, розвиток різного виду компетентностей, професійної майстерності, м'яких навичок, створення демократичного суспільства, виховання громадянина» (Баніт, 2020, с. 2). У сфері неформальної освіти значного поширення набули «курси, тренінгові заняття, індивідуальні заняття з репетиторами, майстер-класи з особистісного й професійного розвитку різних категорій дорослих» (Аніщенко, Лук'янова, Прийма, 2017, с. 4) тощо.

Вважаємо за доцільне зазначити, що професійні курси, тренінги, семінари в умовах неформальної освіти проводяться зазвичай у стислі

терміни. Важливим і широко розповсюдженим видом професійного саморозвитку є професійне стажування, завданням якого є підвищення якості професійної діяльності, обмін досвідом фахівців з фізичної культури і спорту тощо. Під час стажування, зокрема, вчителі фізичної культури отримують можливість вивчати нові методи роботи, досліджувати сучасні технології в освіті, аналізувати успішні освітні практики. Стажування сприяють обміну ідеями та знаннями між вчителями, підвищенню вмотивованості навчання, удосконаленню професійної компетентності (Баженів, 2023), розширенню партнерства тощо.

Значним розвивальним потенціалом вирізняються інтерактивні освітні ініціативи з відкритим інтернет-доступом. Такі онлайн курси розраховані, зокрема, на вчителів фізичної культури різних рівнів підготовки – як новачків, так і досвідчених фахівців. Онлайн курси надають можливість використання інтерактивного форуму користувачів – сучасного формату взаємодії в умовах дистанційного навчання (Онлайн-курси, 2024).

Не виникає сумнівів у тому, що війна, її наслідки змусять багатьох людей змінити професію, або переглянути свої підходи до минулої роботи з інших позицій з урахуванням поточних життєвих обставин. Це стосується й вчителів фізичної культури. Очевидним є той факт, що збільшиться попит на педагогів, які працюють з людьми з особливими потребами. Йдеться про здійснення фізичної і психологічної реабілітації в реабілітаційних центрах, спеціалізованих школах, громадських організаціях, на підприємствах різних видів і типів тощо. Така діяльність вимагатиме від фахівців створення спеціальних програм як для роботи з особами з особливими потребами, так і для розроблення програм саморозвитку, оволодіння методами і технологіями для персоніфікованої взаємодії з кожним учасником освітнього процесу.

Привернемо увагу до проблеми спортивного підприємництва. Досліджуючи сучасний стан сфери фізичної культури і спорту переконаємося, що у фізкультурно-спортивних організаціях спорадично приділяють увагу розвитку масових форм фізичної культури, зазвичай, у рамках проведення планових заходів (Кисельов, Балашов, 2020). Недостатність цілеспрямованої системної роботи щодо масової фізичної культури, на нашу думку, спричинена передусім дефіцитом кваліфікованих кадрів з управління соціальними програмами компаній у сфері спорту тощо.

Спортивне підприємництво поступово набуває статусу особливого виду бізнесу (Молдован, 2020), що зумовлює необхідність залучення до нього висококваліфікованих фахівців. Вони повинні мати глибокі знання з анатомії, біохімії, фізіології, охорони здоров'я, раціонального харчування, спортивної медицини, психології та педагогіки спорту, андрагогіки, спортивного менеджменту й маркетингу, ергономіки тощо. Окрім цього, такі професіонали мають володіти розвиненими організаційними здібностями, навичками комерціалізації спорту тощо. Паралельно з індивідуальним підприємництвом зростає попит на послуги спортивних агентів, які взаємодіють із роботодавцями і спортсменами, та отримують комісійні як

прибуток від загальних сум укладених контрактів (Лукашук, 2012, с. 46).

Як показує досвід, підприємницьку діяльність у сфері фізичної культури і спорту здійснюють професійні спортсмени, тренери, які, виконуючи соціальну роль підприємців, створюють спортивні клуби, ліги, федерації та інші спортивні організації та підприємства, що спеціалізуються на виробництві, зокрема, послуг та інформації у сфері фізкультури і спорту. З огляду на це зазначимо, що спортивне підприємництво можна розглядати як складову професійної самореалізації фахівців з фізкультури і спорту. Йдеться про особливий різновид бізнесу, здійснення якого обумовлюється наявністю знань і вмінь щодо комерціалізації спорту (Лукашук, 2012), різноаспектну інноваційно-творчу діяльність, дохід від якої слугує засобом забезпечення соціального визнання й підвищення ділової репутації, своєрідним критерієм успіху, що свідчить про ефективність реалізації ініційованого підприємницького проекту (Молдаван, 2020),

Розвиток приватного підприємництва, і, зокрема комерціалізація сфери фізичної культури і спорту, є одним із ключових факторів економічного зростання країни. Йдеться про сприяння здоровій конкуренції, створенню нових робочих місць, розширенню ринку наявних послуг, появі нових оздоровчих послуг тощо. Успіх підприємця безпосередньо залежить від рівня його професійної підготовки. Саме високий рівень компетентності фахівців у сфері фізичної культури і спорту – вчителів, спортсменів, тренерів, які вирішили спрямувати свою кар'єру у бізнес-сферу, може стати потужним рушієм соціально-економічного розвитку країни та окремих галузей спорту.

Зазначимо, що в Україні поступово увиразнюються тенденції щодо переформатування педагогічної діяльності вчителів фізкультури, спортсменів, тренерів на підприємництво, що вимагає спеціальних знань і навичок у сфері спорту та комерції. Якісний рівень сервісу зі спортивного підприємництва обумовлюється відповідним кадровим забезпеченням, належним рівнем сформованості компетентностей та обізнаності фахівців на специфіці розвитку фізичної культури, певних видів спорту, галузевого ринку. Зазначене вище актуалізує необхідність посилення уваги до змістових аспектів підготовки досліджуваних фахівців, їх професійного саморозвитку в умовах неформальної освіти.

Неформальна освіта є ключовим інструментом для перекваліфікації фахівців з фізичної культури і спорту, що відкриває широкі можливості для розвитку підприємницьких навичок через: онлайн-курси (бізнес, маркетинг тощо); нетворкінги на конференціях, форумах, інших заходах; тематичні тренінги (започаткування бізнесу, фінансове управління тощо); менторство досвідчених підприємців тощо. Таке навчання в умовах неформальної освіти сприяє удосконаленню комунікативних, організаторських та інших професійно важливих якостей, розвитку стратегічного мислення фахівців з фізичної культури і спорту для започаткування власних бізнес-проектів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що саморозвиток фахівців з

фізичної культури і спорту в умовах неформальної освіти є важливим складником їхньої професійної діяльності. Виявлено, що основними формами саморозвитку фахівців з фізичної культури і спорту в умовах неформальної освіти є тренінги, семінари, професійні курси, професійне стажування. Така діяльність дає можливість, зокрема, вчителям фізичної культури, вивчати нові методи роботи, досліджувати сучасні технології в освіті, обмінюватися ідеями та знаннями на основі аналізу успішних освітніх практик. Обґрунтовано, що переорієнтація спортсменів і тренерів, учителів фізичної культури на підприємницьку діяльність у сфері спорту (спортивне підприємництво) є важливим кроком, що актуалізує нагальність сформованості відповідних професійних компетенцій. У цьому процесі вирішального значення набуває неформальна освіта як дієвий інструмент для перекваліфікації таких фахівців, їх адаптації до нових професійних викликів. Неформальна освіта забезпечує зручний формат вдосконалення знань, умінь і навичок. Інтерактивні ініціативи, відкриті освітні платформи та спеціалізовані тренінги допомагають фахівцям адаптуватися до нових вимог, розвивати інноваційне мислення як підґрунтя конкурентоспроможності на ринку праці. Вони також стимулюють прагнення до професійного вдосконалення, сприяють особистісно-професійному зростанню, що позитивно впливає як на якість роботи окремих фахівців, так і на розвиток сфери фізичної культури і спорту в цілому.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в дослідженні андрагогічних аспектів проектування та реалізації технологій професійного самовдосконалення фахівців з фізичної культури і спорту.

Список використаних джерел

- Андрущенко, В. (2013). Філософія неформальної освіти: проблеми та перспективи розвитку. *Вища освіта України*, 4, 5-9. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_4_3
- Аніщенко, О.В. (2019). Концепція розвитку неформальної освіти дорослих в Україні. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 1(15), 20-39. [https://doi.org/10.35387/od.1\(15\).2019.20-39](https://doi.org/10.35387/od.1(15).2019.20-39)
- Аніщенко, О.В., Лук'янова Л.Б., & Прийма, С.М. (2017). Неформальна освіта дорослих – освітній тренд ХХІ століття. *Рідна школа*, 11-12. 2-7. <https://lib.iitta.gov.ua/710422/>
- Баженов, Є. (2023). Можливість розвиватись. Які івенти проводять для вчителів фізичної культури та чому їх має бути більше. *Освіторія*. <https://osvitoria.media/experience/mozhlyvist-rozvyvatys-yaki-iventy-provodyat-dlya-vchyteliv-fizychnoyi-kultury-ta-chomu-yih-maye-buty-bilshe/>
- Баніт, О.В. (2020). Інтеграційні процеси формальної та неформальної освіти в Україні. 1st international scientific and practical conference «Integration of New Knowledge, Research and Innovation Across Europe» (Kyiv, April 23-25), 2-4. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720261/>

- Кисельов, В.О., & Балашов, Д.І. (2020). Можливості неформальної освіти у формуванні готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивно-масових заходів. *Фізико-математична освіта*, 3(25), 61-66. <https://10.31110/2413-1571-2020-025-3-027>
- Лук'янова, Л.Б. (2011). Неформальна освіта дорослих: проблеми і перспективи. *Професійна освіта: педагогіка і психологія: польсько-український, українсько-польський щорічник*, 13, 327-333.
- Лукашук, В.І. (2012). Особливості підприємницької діяльності у сфері спорту. *Український соціум*, 3(42), 43-52. https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2012/07/43-52__no-3__vol-42__2012__UKR.pdf
- Молдован, А.Д. (2020). *Підприємницька діяльність у галузі фізичної культури і спорту: навч. посібник*. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 104 с.
- Онлайн-курси для вчителів фізичної культури. (2024). *На урок*. <https://naurok.com.ua/upgrade/kursy-dlya-vchyteliv-fizychnoyi-kultury>
- Blid, H. (2000). *Learn and Act with Study Circles*. Stockholm: Nykopia Tryck AB, 193 p.

References (translated and transliterated)

- Andrushchenko, V. (2013). Filosofiia neformalnoi osvity: problemy ta perspektyvy rozvytku [Philosophy of non-formal education: problems and prospects of development]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 4, 5-9. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_4_3 [in Ukrainian].
- Anishchenko, O.V., Lukianova L.B., & Pryima, S.M. (2017). Neformalna osvita doroslykh – osvitnii trend XXI stolittia [Non-formal adult education is an educational trend of the 21st century]. *Ridna shkola*, 11-12. 2-7 [in Ukrainian].
- Anishchenko, O.V. (2019). Kontseptsiiia rozvytku neformalnoi osvity doroslykh v Ukraini [The concept of development of non-formal education of adults in Ukraine]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy*, 1(15), 20-39. [https://doi.org/10.35387/od.1\(15\).2019.20-39](https://doi.org/10.35387/od.1(15).2019.20-39) [in Ukrainian].
- Banit, O.V. (2020). Intehratsiini protsesy formalnoi ta neformalnoi osvity v Ukraini [Integration processes of formal and informal education in Ukraine]. 1st international scientific and practical conference «Integration of New Knowledge, Research and Innovation Across Europe» (Kyiv, April 23-25), 2-4. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720261/> [in Ukrainian].
- Bazhenov, Ye. (2023). Mozhyvist rozvyvatys. Yaki iventy provodiad dlia vchyteliv fizychnoi kultury ta chomu yikh maie buty bilshe [Opportunity to develop. What events are held for physical education teachers and why there should be more of them]. *Osvitoriia*. <https://osvitoria.media/experience/mozhlyvist-rozvyvatys-yaki-iventy-provodyat-dlya-vchyteliv-fizychnoyi-kultury-ta-chomu-yih-maye-buty-bilshe/> [in Ukrainian].
- Blid, H. (2000). *Learn and Act with Study Circles*. Stockholm: Nykopia Tryck AB, 193 [in English].
- Kyselov, V.O., & Balashov, D.I. (2020). Mozhyvosti neformalnoi osvity u formuvanni gotovnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do orhanizatsii sportyvno-masovykh zakhodiv [Possibilities of non-formal education in forming the readiness of future physical education teachers to organize sports and mass

- events]. *Fizyko-matematyczna osvita*, 3(25), 61-66. <https://10.31110/2413-1571-2020-025-3-027> [in Ukrainian].
- Lukashchuk, V.I. (2012). Osoblyvosti pidpriemnytskoi diialnosti u sferi sportu [Peculiarities of entrepreneurial activity in the field of sports]. *Ukrainskyi sotsium*, 3(42), 43-52. https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2012/07/43-52_no-3_vol-42_2012_UKR.pdf [in Ukrainian].
- Lukianova, L.B. (2011). Neformalna osvita doroslykh: problemy i perspektyvy [Non-formal education of adults: problems and prospects]. *Profesiina osvita: pedahohika i psykholohiia: polsko-ukrainskyi, ukrainsko-polskyi shchorichnyk*, 13, 327-333 [in Ukrainian].
- Moldovan, A.D. (2020). *Pidpriemnytska diialnist u haluzi fizychnoi kultury i sportu* [Entrepreneurial activity in the field of physical education and sports]: navch. posibnyk. Chernivtsi: Chernivets. nats. un-t im. Yu. Fedkovycha. 104 [in Ukrainian].
- Onlain-kursy dlia vchyteliv fizychnoi kultury [Online courses for physical education teachers]. (2024). *Na urok*. <https://naurok.com.ua/upgrade/kursy-dlya-vchyteliv-fizychnoyi-kultury> [in Ukrainian].

УДК 37.04. 027.7.378

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(26\).2024.80-90](https://doi.org/10.35387/od.2(26).2024.80-90)

ТЕНДЕНЦІЇ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

**Волярська Олена
Станіславівна** – доктор
педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
відділу андрагогіки Інституту
педагогічної освіти і освіти
дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України

Voliarska Olena – Doctor of
Pedagogical Sciences, Associate
Professor, Senior Researcher of
the Andragogy Department of the
Ivan Ziazun Institute of
Pedagogical and Adult Education
of the National Academy of
Sciences of Ukraine

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-6812-1154>

E-mail: esvdoc@ukr.net

Анотація. Стаття присвячена теоретичному узагальненню тенденцій самоосвітньої діяльності викладачів закладів вищої освіти економічного профілю в умовах неформальної та інформальної освіти. Мета статі полягала у визначенні тенденцій самоосвітньої діяльності викладачів економічного профілю в умовах неформальної та інформальної освіти. З'ясовано, що поняття «самоосвіта» і «самоосвітня діяльність» у вищій освіті мають спільний момент у тому, що вони вказують на процес навчання та самопізнання викладачем без зовнішнього впливу керівництва закладу освіти. Самоосвіта